

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра загальної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

_____

“ _____ ” _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогічна (асистентська) практика

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 05 –соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва)

спеціальність 053 психологія

освітньо-професійна програма психологія

(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова

(обов'язкова /за вибором)

факультет психології

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету психології

“ _____ ” _____ 20____ року, протокол № _____

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Невосенна О.А., к.психол.н., доц.кафедри загальної психології

Програму схвалено на засіданні кафедри загальної психології

Протокол від “ _____ ” _____ 20____ року № _____

Завідувач кафедри загальної психології

В.О.Олефір

_____
(підпис)

Програму погоджено методичною комісією факультету психології

Протокол від “ _____ ” _____ 20____ року № _____

Голова методичної комісії факультету психології

Ю.А.Гімаєва

_____
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Педагогічна (асистентська) практика» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки другого магістерського рівня вищої освіти спеціальності 053 психологія.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є поглиблення та закріплення теоретичних та методичних знань з дисциплін психолого-педагогічного циклу.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни педагогічна (асистентська) практика є:

- оволодіння формами та методами навчально-виховного процесу у сучасній вищій, середньо-спеціальній та середній школі;
- оволодіння методикою викладання дисциплін психологічного напрямку;
- ознайомлення з роботою викладача та набування навичок самостійного проведення навчальної, навчально-методичної, виховної, дослідницької роботи.

Студент набуває наступні компетентності:

- здатність застосовувати теоретичні знання з психології при підготовці та проведенні лекційних, практичних, лабораторних, семінарських занять;
- здатність застосовувати методи і методики при проведенні навчальних занять;
- уміння ставити проблеми та знаходити шляхи їх вирішення при аналізі та узагальненні навчального матеріалу;
- здатність діяти на основі етичних міркувань, діяти соціально відповідально та свідомо, поважаючи інтереси різних культур;
- здатність мотивувати тих, хто навчається, до досягнення мети;
- здатність організовувати та реалізовувати освітню діяльність для різних категорій населення;
- здатність адаптуватися, приймати фахові рішення в непередбачуваних навчальних ситуаціях;
- здатність підвищувати власну фахову компетентність через навчання;
- здатність впроваджувати нові іноваційні методи допомоги в ситуації проведення тренінгових занять, при застосуванні психотерапевтичних методів.

1.3. Кількість кредитів 15 (8кр -1 курс; 7кр - 2 курс)

**1.4. Загальна кількість годин 450 (240год. - 1 курс; 210год. - 2 курс)
для денної та заочної форм навчання**

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й, 2-й	1-й, 2-й
Семестр	
2, 3-й	2, 3-й
Лекції	
- год.	- год.
Практичні, семінарські заняття	
- год.	- год.
Лабораторні заняття	
- год.	- год.
Самостійна робота	
450 год.	450 год.
Індивідуальні завдання	
- год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання**:

- здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійної важливої інформації із різних джерел для підготовки та проведення лекцій, практичних, лабораторних, семінарських занять, складання рецензій, есе, звітів тощо (в тому числі із використанням сучасних інноваційних технологій);
- розробляти програми тренінгів, консультування, психотерапії, провадити їх в групах під час проведення навчальних занять, оцінювати якість;
- розробляти просвітницькі матеріали для професійної та профорієнтаційної діяльності; впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

2. Зміст педагогічної практики.

Тематичний план.

Програма педагогічної (асистентської) практики.

- Зміст педагогічної практики охоплює наступні напрямки роботи: навчальна, навчально-методична, виховна (для студентів, що проходять практику у школі), науково-дослідницька робота.

Розділ 1. Навчальна робота.

Навчальна робота студента 1-го та 2-го курсів факультету психології включає наступні види роботи:

- підготовка лекцій (уроків) та інших видів навчальних занять; (2 курс)
- написання конспектів лекцій (уроків), планів-конспектів лекцій (уроків), семінарських та лабораторних занять; (2 курс)
- самостійне проведення навчальних занять (лекцій, семінарів, практикумів); (2 курс)
- консультування студентів-учнів; (1, 2 курси)
- планування та організація перелічених видів роботи на основі складання індивідуального плану навчальної роботи. (1, 2 курси)

Розділ 2. Навчально-методична робота.

Навчально-методична робота студента 1-го та 2-го курсів факультету психології включає наступні види роботи:

- вивчення методичного досвіду та системи навчальної роботи викладачів факультету психології, викладача, до якого в період практики студент прикріплений; (1, 2 курси)
- ознайомлення з методикою викладання навчального матеріалу, завдяки відвідуванню лекцій (уроків) та інших видів навчальної роботи викладачів факультету; (1, 2 курси)
- оволодіння методикою планування навчальних занять; (1, 2 курси)
- оволодіння методикою викладання навчального матеріалу; контролю за засвоєнням знань (проведення контрольних та самостійних робіт, колоквиумів, семінарів і т.і); (1, 2 курси)
- вивчення навчально-методичної літератури з викладання психологічних дисциплін (1, 2 курси)
- аналіз та рецензування різних видів навчальної роботи. (1, 2 курси)

Розділ 3. Виховна робота

Виховна робота охоплює наступні складові педагогічної (асистентської) практики:

- ознайомлення з методикою планування виховної роботи закладу; (1 та 2 курси);
- оволодіння навичками та уміннями підготовки виховних заходів та їх проведення (1 та 2 курси);
- проведення профорієнтаційних заходів з учнями загальноосвітніх шкіл (1 та 2 курси).

Розділ 4. Науково-дослідницька робота.

Науково-дослідницька робота студента 1-го та 2-го курсів факультету психології включає наступні види роботи:

- ознайомлення з науково-дослідницькою роботою кафедр факультету (1, 2 курси);
- участь практикантів у розробці та реалізації планів науково-дослідницької роботи (1, 2 курси);
- написання наукових статей сумісно з викладачем факультету (1, 2 курси).

3. Організація проведення педагогічної (асистентської) практики.

До педагогічної практики допущені ті студенти 1-го та 2-го курсів факультету психології, які не мають академічних заборгованостей. Перед початком практики на факультеті психології груповий керівник-методист проводить установчу конференцію. На установчій конференції студентам-практикантам роз'яснюють мету та задачі практики, забезпечують звітною документацією, роз'яснюють права та обов'язки практикантів, порядок проходження та виконання завдання практики, її зміст та форму звітності.

Педагогічна практика включає три етапи: початковий, основний та заключний.

3.1. Етапи проведення практики.

На початковому етапі педагогічної (асистентської) практики студент повинен:

- вивчити літературу з методики викладання психології;
- ознайомитися з методикою усіх видів роботи викладача-керівника практики;
- сумісно з викладачем-керівником скласти план своєї індивідуальної роботи на весь період практики;
- скласти план проведення лекцій та інших видів навчальної роботи, план організації самостійної роботи зі студентами;
- написати конспекти лекцій, плани-конспекти семінарських та практичних (лабораторних) занять, виховних заходів;
- спланувати науково-дослідницьку роботу.

На основному етапі роботи студент:

- виконує усі види роботи згідно з індивідуальною програмою практики;
- виконує функції викладача;
- заповнює (веде) індивідуальний план, який відображає усі види його роботи;
- відвідує лекції та практичні (семінарські) заняття керівника-викладача практики та студентів-сокурсників;
- проводить консультації з психології та індивідуальну роботу зі студентами - учнями.

На заключному етапі студент:

- готує звітну документацію (див.п.6);
- заповнює щоденник практики сумісно з керівником педагогічної практики;
- бере участь у заключній конференції за підсумками педагогічної практики.

3.2. Права та обов'язки студентів під час проходження (асистентської) педагогічної практики

- Студенти-практиканти мають право:
- за усіма питаннями в процесі проходження педагогічної практики звертатися до керівника практики від університету, а також до адміністрації та викладачів базових навчальних закладів за місцем проходження практики;
- вносити пропозиції щодо удосконалення організації та змісту практики;
- брати участь у конференціях, педрадах, зборах;
- користуватися бібліотекою, методкабінетом, посібниками з організації роботи під час проходження практики;
- використовувати ТЗН, ЕОМ.

3.3. Студенти-практиканти зобов'язані:

- виконувати усі види роботи, що окреслені в програмі практики;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку базових навчальних закладів;
- кожного дня відмічати в індивідуальному плані виконану роботу;
- оформлювати своєчасно різні види звітної документації;
- прочитати не менше 3-х лекцій, та 4-х семінарських або лабораторних занять (для студентів денної форми навчання) та 2-х лекцій та 2-х семінарських занять (для студентів заочної форми навчання);
- взяти участь у заключній конференції з педагогічної практики, виступити зі звітом;

- відвідувати консультації в університеті для рішення організаційних та інших питань.

У випадку, якщо студент не дотримується вимог, він може бути відсторонений від проходження практики. У такому випадку за рішенням Вченої ради факультету психології студентузначається повторне проходження педагогічної (асистентської) практики без відриву від навчальних занять.

4. Вимоги до звіту. Звітна документація з педагогічної (асистентської) практики.

Після закінчення практики студент протягом тижня подає на факультет звітну документацію:

- звіт про практику (із зазначеними видами робіт: див.п.2) (1, 2 курси);
- щоденник практики (див.додаток) (1, 2 курс);
- повний конспект однієї лекції (двох уроків), що була прочитана практикантом (2 курс);
- план-конспект семінарського або практичного (лабораторного) заняття (2 курс);
- дві рецензії (на лекцію та семінарське заняття) на практиканта-сокурсника (2 курс); на викладачів - 1 курс; (див.додаток 1, 2, 3);
- індивідуальний план про проходження практики (1, 2 курси) (див.додаток 4);
- відгук викладача – керівника практики від відповідної кафедри, з оцінкою про проходження педагогічної (асистентської) практики (1, 2 курси).

5. Підбиття підсумків педагогічної (асистентської) практики.

На підставі аналізу звітної документації студент-практикант одержує заключну оцінку з педагогічної практики зі спеціальності. Оцінка відображає якість проведеної практикантом роботи за усіма її змістовними частинами.

Загальні наслідки практики обговорюють у два етапи - на засіданні кафедр та заключній конференції, яка носить науково-практичний характер. Після виступів студентів на заключній конференції окреслюються шляхи щодо удосконалення організації та змістовного проходження практики студентами факультету психології та студент одержує підсумкову оцінку практики.

На засіданні Вченої ради факультету психології затверджуються оцінки з педагогічної практики, до навчального відділу факультетський керівник-методист подає звіт не пізніше 2-х тижнів після закінчення педагогічної практики до Центру якості освіти.

6. Критерії оцінювання результатів проходження педагогічної (асистентської) практики.

1 етап. Участь у роботі установчої конференції **- 10 балів**
- роз'яснення мети та задач педагогічної практики (1 та 2 курси);
- знайомство зі звітною документацією та правилами її оформлення (1 та 2 курси);
- роз'яснення прав та обов'язків студентів під час проходження практики (1 та 2 курси).

2 етап. Зміст роботи студента під час проходження практики (охоплює наступні напрямки роботи): **- 50 балів**

- *Навчальна робота, а саме*

- а) підготовка навчальних занять (2 курс);
- б) написання конспектів, планів-конспектів навчальних занять (2 курс);
- в) проведення навчальних занять (2 курс);
- г) індивідуальне консультування студентів та студентів-іноземних громадян (2 курс);
- д) перевірка модульних контрольних або самостійних робіт студентів (якщо роботи передбачені робочою програмою навчальної дисципліни) (2 курс).

- *Навчально-методична робота, а саме*

- а) вивчення навчально-методичної літератури з психології (1 та 2 курси);
- б) оволодіння методикою планування навчальних занять (1 та 2 курси);
- в) вивчення методичного досвіду та системи викладання навчальних дисциплін та інших видів роботи викладачів факультету (1 та 2 курси);
- г) оволодіння методами контролю навчальних здобутків студентів (1 та 2 курси);
- д) аналіз та рецензування різних видів навчальної роботи (1 та 2 курси).

- *Профорієнтаційна робота, а саме*

- а) розробка профорієнтаційних заходів для школярів (1 та 2 курси);
- б) проведення профорієнтаційної роботи серед школярів та абітурієнтів;
- в) участь у Днях відкритих дверей, роботі профорієнтаційного гуртка (1 та 2 курси).

- *Науково-дослідницька робота, а саме*

- а) участь в науково-дослідницькій роботі кафедр факультету (1 та 2 курси);
- б) підготовка та написання дипломної роботи (1 та 2 курси);

в) написання наукових статей сумісно з керівником диплому (1 та 2 курси).

3 етап. Своєчасність подання та точність оформлення звітної документації
- 40 балів

- подання звіту з педагогічної (асистентської) практики протягом тижня після закінчення терміну практики керівнику студентів від факультету (1 та 2 курси);

- відповідність звітної документації означеному переліку:

- а) звіт про практику за зазначеними видами роботи (див. п. 3) (1 та 2 курси);
- б) щоденник практики (1 та 2 курси);
- в) повний конспекти 1 лекції (2 курс);
- г) план-конспект I лекції (2 курс);
- д) план-конспект семінарського, практичного або лабораторного заняття (2 курс);
- е) 2 рецензії (на лекцію та семінар студента-сокурсника) (1 та 2 курси);
- ж) відгук про проведення профорієнтаційної роботи серед школярів (1 та 2 курси);
- з) індивідуальний план проходження практики.

1 та 3 етапи оцінюються керівником груп студентів від факультету.

2 етап оцінюється керівником практики студента від кафедри.

7. Методи навчання.

Основним методом навчання при проходженні педагогічної (асистентської) практики є самостійна робота як вища форма навчальної діяльності, що є формою самоосвіти. Самостійна робота студентів під час педагогічної (асистентської) практики органічно включає формування у студентів умінь і навичок самоперевірки і самоконтролю.

8. Методи контролю та схема нарахування балів. (для денної та заочної форм навчання)

Упродовж педагогічної практики студент відмічається у журналі відвідування навчальних занять, який знаходиться в деканаті факультету та потім зберігається керівником практики від факультету в документах про проходження педагогічної практики.

Упродовж педагогічної практики студент заповнює індивідуальний план,

готує конспекти та плани конспектів навчальних занять, які узгоджуються керівником практики від кафедри (груповим керівником).

Контроль за 1 етапом:

- присутність на установчій конференції;
- заповнення відомості-інструктажу з охорони праці;
- знайомство з правилами внутрішнього трудового розпорядку;
- інструктаж оформлення звітної документації.

Контроль за 2 етапом:

- самоконтроль при веденні індивідуального плану;
- вивчення навчально-методичної літератури;
- відвідування навчальних занять викладачів факультету та університету;
- вивчення методичного досвіду НПП університету;
- підготовка проведення навчальних занять;
- розробка та проведення профорієнтаційних заходів;
- рецензування роботи практикантів;
- ведення дослідницької роботи (якщо передбачено планом роботи кафедри);
- підготовка та написання звіту.

Контроль за 3 етапом:

- своєчасність подання звітної документації на перевірку груповому керівнику та керівнику від факультету (через 10 днів після закінчення терміну практики);
- відповідність звітної документації вимогам оформлення змістовного наповнення;
- захист звітів про практику на заключній конференції.

Поточне тестування та самостійна робота			Сума
Етап 1	Етап 2	Етап 3	
10	50	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	

70-89	добре	зараховано
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Методичне забезпечення

1. Положення про організацію навчального процесу в Харківському національному університеті імені В.Н.Каразіна. Харків, 2009.
2. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. Мінюст України від 8.04.1993, № 93.
3. Положення про проведення практики студентів в Харківському національному університеті імені В.Н.Каразіна. Харків, 2018.
(Рішення Вченої ради ХНУ імені В.Н.Каразіна від 28.03.2018р. протокол № 4. Введено в дію: наказ університету № 0202-1/145 від 04.04.2018р.)

Вимоги до рецензування лекції

I. Зміст

1. Відповідність змісту лекції робочій програмі навчальної дисципліни.
2. Науковість, аргументованість та інформованість матеріалу (відповідність сучасному розвитку науки).
3. Зв'язок з практикою та майбутньою діяльністю студентів.
4. Наявність міжпредметних зв'язків.

II. Методика

1. Дотримання структури лекції: логіка, послідовність виконання.
2. Доступність викладання, адаптованість до попередньої підготовки студентів.
3. Використання принципів проблемного навчання.
4. Підвищення пізнавальної активності студентів (запитання, дискусії, спільний пошук рішення).
5. Виділення головних моментів та висновків.
6. Завдання до самостійної роботи (за необхідністю).
7. Використання засобів наочності, ТЗН.

III. Майстерність

1. Ораторська майстерність та культура мови.
2. Уміння підтримувати контакт з аудиторією, керувати роботою студентів.
3. Вільне володіння матеріалом.
4. Прийнятний темп викладання.
5. Здатність утримувати увагу студентів та підтримувати дисципліну.
6. Педагогічний такт.

Вимоги до рецензування практичного заняття

I. Активність студентів

1. Кількість студентів, які брали участь у виконанні завдань.
2. Активність у обговоренні та презентації результатів виконання завдань.
3. Рівень володіння студентами теоретичним матеріалом.
4. Креативність рішень (типові, оригінальні, тощо).

II. Методика

1. Підбір завдань та їх зв'язок з практичною фаховою діяльністю.
2. Виділення ключових методів та алгоритмів, підтримка креативних рішень.
3. Використання інтерактивних методів (групова робота, мозкові штурми, конкретні ситуації, обговорення тощо).
4. Перевірка результатів виконаних завдань.

III. Майстерність

1. Управління заняттям (спрямування роботи на виправлення помилок).
2. Уміння поєднувати групову роботу з індивідуальною.
3. Уміння підтримувати контакт з аудиторією.
4. Об'єктивність оцінювання роботи студентів.

Вимоги до рецензування семінарського заняття

I. Активність студентів

1. Кількість студентів, які брали участь в обговоренні
2. Використання студентами додаткових матеріалів (журналів, статистичних та аналітичних матеріалів).
3. Рівень дискусії (елементи аналізу, порівняння, оригінальні рішення).

II. Методика

1. Інтерактивність при проведенні семінару (дискусії, мозкові штурми, колективне обговорення, групова робота).
2. Постановка ключової проблеми семінару та її прив'язка до майбутньої фахової діяльності.
3. Підкреслення головних та продуктивних ідей, рішень, висновків.
4. Використання методів експрес-контролю знань.

III. Майстерність

1. Уміння управляти дискусією (підтримка та спрямування).
2. Педагогічний такт.
3. Ефективність використання навчального часу.
4. Об'єктивність оцінювання роботи студентів.

Індивідуальний план проходження практики

№з/п	Зміст роботи	Місце та час проведення
1.	Установча конференція	
2.	Ознайомлення зі структурою установи та її роботою	
3.	.....	
4.	.....	
5.	Оформлення звітної документації та написання звіту з педагогічної (асистентської) практики	

Підпис

**Критерії оцінювання
результатів проходження педагогічної (асистентської) практики.**

1 етап. Участь у роботі установчої конференції **- 10 балів**

- роз'яснення мети та задач педагогічної практики;
- знайомство зі звітною документацією та правилами її оформлення;
- роз'яснення прав та обов'язків студентів під час проходження практики.

2 етап. Зміст роботи студента під час проходження практики (охоплює наступні напрямки роботи): **- 50 балів**

- Навчальна робота, а саме

- а) підготовка навчальних занять;
- б) написання конспектів, планів-конспектів навчальних занять;
- в) проведення навчальних занять;
- г) індивідуальне консультування студентів та студентів-іноземних громадян;
- д) перевірка модульних контрольних або самостійних робіт студентів (якщо роботи передбачені робочою програмою навчальної дисципліни).

- Навчально-методична робота, а саме

- а) вивчення навчально-методичної літератури з психології;
- б) оволодіння методикою планування навчальних занять;
- в) вивчення методичного досвіду та системи викладання навчальних дисциплін та інших видів роботи викладачів факультету;
- г) оволодіння методами контролю навчальних здобутків студентів;
- д) аналіз та рецензування різних видів навчальної роботи.

- Профорієнтаційна робота, а саме

- а) розробка профорієнтаційних заходів для школярів;
- б) проведення профорієнтаційної роботи серед школярів та абітурієнтів;
- в) участь у Днях відкритих дверей, роботі профорієнтаційного гуртка.

- Наукова-дослідницька робота, а саме

- а) участь в науково-дослідницькій роботі кафедр факультету;
- б) підготовка та написання дипломної роботи,
- в) написання наукових статей сумісно з керівником диплому.

3 етап. Своєчасність подання та точність оформлення звітної документації

- 40 балів

- подання звіту з педпрактики протягом тижня після закінчення терміну практики керівнику студентів від факультету;
- відповідність звітної документації означеному переліку:
  - а) звіт про практику за зазначеними видами роботи (див. модуль 3);
  - б) щоденник практики;
  - в) повний конспекти 1 лекції;
  - г) план-конспект I лекції;
  - д) план-конспект семінарського, практичного або лабораторного заняття;
  - е) 2 рецензії (на лекцію та семінар студента-сокурсника);
  - ж) відгук про проведення профорієнтаційної роботи серед школярів;
  - з) індивідуальний план проходження практики.

1 та 3 етапи оцінюються керівником груп студентів від факультету.

2 етап оцінюється керівником практики студента від кафедри